

**Organizace státní správy a samosprávy v
oblastech administrativně politické,
sociálně kulturní a hospodářské**

MP811Zk Správní právo III

**3. přednáška 5. 3. 2019
Stanislav Kadečka**

1

Obsah přednášky

Přehled a vysvětlení organizačního zabezpečení veřejné správy v jednotlivých jejích oblastech/úsecích (na úrovni státní, regionální i místní).

Územní samospráva a její organizace (územní samospráva a její organizace).

Příklady organizačního zabezpečení veřejné správy ve vybraných oblastech.

2

Pojem organizace

- mnohoznačnost pojmu
 - instituce nebo soubor institucí
 - struktura
 - systém určitého organizačního uspořádání
 - činnost(i) organizačního charakteru
- tzv. formální a tzv. neformální organizace
- reorganizace

3

Dělení veřejné správy

- **státní správa** – subjektem je stát, představovaný SO, výkon se děje jménem státu a v jeho zájmu
 - přímá
 - nepřímá
- **samospráva** – je vykonávána jinými veřejnoprávními subjekty než státem, jsou zřízeny zákonem a zákon na ně přehází působnost a pravomoc veřejné správy
 - územní
 - zájmová
 - profesní

4

Organizační principy veřejné správy

- centralizace a decentralizace
- koncentrace a dekoncentrace
- územní a rezortní
- monokratický a kolegiální
- volební a jmenovací

5

Struktura organizace veřejné správy

- ústřední orgány státní správy (vláda, ministerstva, jiné ÚOSS)
- územně dekoncentrované (specializované) orgány státní správy
- správní úřady s celostátní působností
- veřejné bezpečnostní sbory
- nezávislé správní úřady
- orgány krajů, obcí a PO a FO soukromého práva
- orgány (subjekty) profesní a zájmové samosprávy

6

Vláda

- kolegiální orgán
- právní postavení v Ústavě, pravomoci řeší zvláštní zákony
- vrcholný orgán moci výkonné
- jmenovací princip
- politické vedení veřejné správy
- normotvorná činnost – nařízení (čl. 78) x usnesení
- poradní orgány vlády – např. Rada vlády pro národnostní menšiny, Legislativní rada vlády

7

Ministerstva

- ústavní výhrada zákona (kompetenční zákon)
- řízena vládou
- typ ústředního orgánu (ne PO)
- ministr je členem vlády
- monokratické orgány (i když je zde úřední aparát)
- normotvorná činnost – vyhlášky (čl. 79 + zákonné zmocnění)
- pečují o právní úpravu resortu

8

Ministerstva – kompetenční zákon

- **správa hospodářská**
 - Ministerstvo financí,
 - Ministerstvo průmyslu a obchodu,
 - Ministerstvo zemědělství,
 - Ministerstvo dopravy,
 - Ministerstvo pro místní rozvoj,
 - Ministerstvo životního prostředí
- **správa sociálně – kulturní**
 - Ministerstvo kultury,
 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
 - Ministerstvo zdravotnictví
 - Ministerstvo práce a sociálních věcí
- **správa administrativně – politická**
 - Ministerstvo obrany,
 - Ministerstvo vnitra,
 - Ministerstvo spravedlnosti,
 - Ministerstvo zahraničních věcí

9

Jiné ústřední správní úřady – kompetenční zákon

- v čele není ministr (předseda nebo vedoucí)
- jmenuje vláda (výjimky: např. ÚOHS prezident na návrh vlády)
- úžeji vymezená působnost

▪ 1. Český statistický úřad,▪ 2. Český úřad zeměměřičký a katastrální,▪ 3. Český báňský úřad,▪ 4. Úřad průmyslového vlastnictví,▪ 5. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,▪ 6. Správa státních hmotných rezerv,▪ 7. Státní úřad pro jadernou bezpečnost,▪ 8. Národní bezpečnostní úřad,	▪ 9. Energetický regulační úřad,▪ 10. Úřad vlády České republiky,▪ 11. Český telekomunikační úřad,▪ 12. Úřad pro ochranu osobních údajů,▪ 13. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání,▪ 14. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí,▪ 15. Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře,▪ 16. Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost.

10

Správní úřady s celostátní působností

- jsou zpravidla podřízeny ministerstvu
- vedoucí jmenuje a odvolává ministr
- celostátní územní působnost
- úzce vymezená věcná působnost
- zřízeny kompetenčním zákonem, nebo zvláštní zákony (např. Úřad pro civilní letectví, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí)
- **MŠMT** – Česká školní inspekce
- **MZdr** – Český inspektorát lázní a zřídel, Inspektorát omamných a psychotropních látek
- **MSp** – Vězeňská služba ČR
- **MPO** – Česká energetická inspekce, ČOI, Puncovní úřad, Licenční úřad
- **MZe** – Státní veterinární správa ČR, ČZPI, Česká plemenářská inspekce, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
- **MŽP** – ČIŽP, Český hydrometeorologický ústav

11

Organizace územní samosprávy

- **obce** (základní územní samosprávné celky)
 - zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
 - zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
 - zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností
 - zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí
 - zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů
- **vyšší územní samosprávné celky** (13 krajů + hl. m. Praha)
 - zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
 - zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
 - zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů
 - zákon č. 118/2010 Sb., o krajském referendu a o změně některých zákonů
 - zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

12

Obce a jejich členění

- **kategorizace obcí**
 - **obce** (jedničkové)
 - **obce s pověřeným obecním úřadem** (dvojkové)
 - **obce s rozšířenou působností** (trojkové)
- **další členění**
 - **obec**
 - **město a městys**
 - **statutární město**
 - **hl. m. Praha**

13

Orgány obce

- **zastupitelstvo obce**
 - výbory zastupitelstva (finanční a kontrolní, další fakultativně)
- **rada obce**
 - komise rady
- **starosta**
- **obecní úřad**
 - (tajemník)
- **zvláštní orgány obce**
- **obecní policie**

14

Samostatná a přenesená působnost obce

- **samostatná působnost** – autonomní správa svých záležitostí
 - dozor a kontrola – Ministerstvo vnitra
- **přenesená působnost** – (dekoncentrovaný/delegovaný) výkon státní správy
 - zmíněná kategorizace obcí
 - dozor a kontrola – krajský úřad
- § 8 zákona o obcích: *Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost.*

15

Orgány kraje

- **zastupitelstvo kraje**
 - výbory zastupitelstva (finanční, kontrolní a výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost, další fakultativně)
- **rada kraje**
 - komise rady
- **hejtman**
- **krajský úřad**
 - ředitel KÚ
- **zvláštní orgány kraje**

16

Příklad organizace VS na úseku dopravy

Pozemní komunikace

- **silniční správní úřady**
 - Ministerstvo dopravy
 - krajské úřady,
 - obecní úřady ORP
 - obecní úřady
- **celní úřad** (především ve vztahu k mýtnému)
- mezi působnost spadá např.
 - rozhodování o zařazení PK do kategorií
 - působnost zvláštního stavebního úřadu
 - povolování zvláštního užívání PK

Dráhy

- **drážní správní úřady**
 - Ministerstvo dopravy
 - Drážní úřad (SÚsCP)
 - u některých drah obce
- **Drážní inspekce**
 - podřízena ministerstvu
 - prošetřování vzniku mimořádných událostí
- **Letectví**
 - ve věcech vojenského letectví Ministerstvo obrany
 - ve věcech civilního letectví Ministerstvo dopravy
 - Úřad pro civilní letectví
 - Ústav pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod

17

Příklad organizace VS na úseku základního a středního školství

Státní správa (přímá)

- a) MŠMT
 - Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (§ 169a ŠZ);
- b) další ministerstva (vnitro, obrana, spravedlnost, zahraniční věci)
- c) Česká školní inspekce
- d) Národní úřad pro vzdělávání

Státní správa (nepřímá)

- a) krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- b) ředitel školy a školského zařízení

Samospráva

- a) územní samosprávné celky
- b) školské rady

18

Příklad organizace VS na úseku státní památkové péče

- Ministerstvo kultury (prognózy, koncepce)
- Národní památkový ústav (odborná organizace, příspěvková organizace), ve správě hrady, zámky
- krajské úřady (dozor při obnově NKP)
- obecní úřady ORP (usměrňování péče o kulturní památky zajišťovanou obcemi)
- památková inspekce (specializovaný kontrolní orgán zřízení MK)
- celní úřady (vývoz kulturních památek)
- Komise státní památkové péče (rada kraje nebo obec III.), konzervátor státní památkové péče a zpravodajové státní památkové péče (obec III.)

19

Příklad organizace VS na úseku vnitřní správy (osobní stav obyvatelstva, právo shromažďovací a sdružovací, archivnictví, spis. služba, území členění státu, st. symboly a sčítání lidu)

- Ministerstvo vnitra
- kraje – krajské úřady
- obce
 - obecní úřady ORP
 - pověřené obecní úřady
 - obecní úřady
- Celní správa
- Policie České republiky atd.

20

Literatura

- PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Doplněk, 2012, s. 161 a násl.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 93 a násl.
- JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo: zvláštní část*. 2. dotisk 6. doplněného vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2011.
- POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Správní právo - zvláštní část (v příkladech a otázkách)*. Brno: Masarykova univerzita, 2017.

21
